

آموزش کامل مباحث آزمون علوم پایه دندان پزشکی
بر اساس رفرنس ۱۴۰۵

۱۴۰۵
دندان پزشکی

پروگنوز

استاد است
دکتران و استاده

تألیف

دکتر ستاره معظمی گودرزی

رتبه ۱ کشوری علوم پایه دندان پزشکی اسفند ۱۴۰۴

مدیر تألیف

دکتر سحر امیریان

همکار گرامی؛

با سلام

کتاب حاضر با عنوان **پروگنوز علوم پایه پزشکی ۱۴۰۵** حاصل کار گروهی و زحمات شبانه‌روزی جمعی از مولفین باتجربه و مسئولیت‌پذیر در حیطه‌ی تألیف و آموزش پزشکی است که سعی شده با بهترین کیفیت و به صورت خلاصه‌ای کامل در اختیار شما عزیزان قرار گیرد.

دغدغه‌ی اصلی **تیم تألیف پروگنوز** گردآوری مجموعه کتبی حتی‌الامکان بی‌نقص برای حصول بهترین نتیجه و البته ساده‌ترین و سریع‌ترین راه دستیابی به آن در **آزمون علوم پایه** پیش رو بوده است تا داوطلبین محترم هر آنچه برای این امر نیاز دارند در اختیار داشته باشند.

با این همه کتاب حاضر و سایر کتب این مجموعه قطعاً خالی از نقص نخواهند بود و بنابراین از شما بزرگواران استدعا داریم تا با اشتراک گذاشتن این نکات در هر چه بهتر شدن محصول نهایی ما را همراهی بفرمایید.

با آرزوی موفقیت

دکتر سحر امیریان

بهار ۱۴۰۵

فصل ۱: مفهوم بهداشت عمومی	۱
فصل ۲: ارتقاء سلامت	۴
فصل ۳: تغییرات رفتاری در ارتقاء سلامت	۱۲
فصل ۴: اجزای سازمان ملل	۲۰
فصل ۵: کلیات بهداشت محیط	۲۲
فصل ۶: اپیدمیولوژی	۲۴
فصل ۷: شاخص‌های سلامتی جامعه	۲۷
فصل ۸: اصطلاحات رایج در بهداشت عمومی	۳۲
فصل ۹: واکسیناسیون و ایمنی	۳۵
فصل ۱۰: غربالگری	۳۷
فصل ۱۱: مطالعات اپیدمیولوژیک	۴۳
فصل ۱۲: انواع سطوح پیشگیری	۴۷
فصل ۱۳: جمعیت‌شناسی پزشکی	۵۱
فصل ۱۴: تغذیه شیر مادر	۵۴
فصل ۱۵: بهداشت برای همه و مراقبت‌های بهداشتی اولیه	۵۶
فصل ۱۶: سطوح مراقبت‌های بهداشتی	۶۲
فصل ۱۷: نیازسنجی در سلامت دهان و دندان	۶۵
فصل ۱۸: بهداشت روان	۶۸
فصل ۱۹: واکسیناسیون	۷۰
فصل ۲۰: بهداشت دهان - دندان	۷۳
فصل ۲۱: پیشگیری از بارداری و بلوغ دختران	۷۸
تست‌های تشییتی	۸۰

سلامت دهان و جامعه

فصل ۱: مفهوم بهداشت عمومی

بهداشت عمومی

- تعریف: مجموعه‌ی دانش و هنر پیشگیری از بیماری و تأمین، حفظ و ارتقای تندرستی و توانمندی بشر
- تعریف سلامت از دیدگاه **Who**: تأمین رفاه کامل جسمی، روانی، اجتماعی که معنای آن تنها به نبودن بیماری و نقص عضو محدود نشده بلکه شامل سه محور جسم، روان و جامعه می‌شود.
- **مفروضات سلامت:** جسم، روان و جامعه
 - سلامت کامل
 - سلامت نسبی
 - بیماری غیر آشکار
 - بیماری ضعیف
 - بیماری متوسط
 - بیماری شدید
 - بیماری کشنده همراه با عوارض
 - مرگ کامل
- طیف سلامت و بیماری

ابعاد سلامتی

- **بهر جسمی:** معمول‌ترین بعد سلامتی: عملکرد درست اعضای بدن - عملکرد مناسب سلول‌ها و هماهنگی آن‌ها با هم
- **بهر روانی:** نداشتن بیماری روانی - قدرت تطابق با شرایط محیطی - داشتن عکس‌العمل مناسب در برابر مشکلات و حوادث زندگی
- **بهر معنوی:** نداشتن احساس پوچی و بیهودگی - ایمان - هدفدار بودن زندگی - توجه بیش‌تر به مسائل معنوی
- **بهر اجتماعی:** ارتباط سالم فرد با جامعه، خانواده، مدرسه و... و نیز سلامت کلی جامعه

عوامل مؤثر بر سلامتی

- **عوامل ژنتیکی و فردی:** سن - جنس - شغل و طبقه‌ی اجتماعی
- **عوامل محیطی:** آب - خاک - شرایط جغرافیایی - محیط اقتصادی - اجتماعی
- **شیوه‌های زندگی مردم:**
 - عادات غذایی - تحرک - عدم تحرک - نوع تفریحات و سرگرمی‌ها...
 - نحوه‌ی ارتباط با سایر افراد جامعه
- **وسعت و کیفیت ارائه خدمات:** سیاست‌های بهداشتی جامعه - اقدامات پیشگیری از طریق افزایش پوشش واکسیناسیون - بهسازی محیط
- **عوامل دیگر:** سطح سواد - وضعیت کشاورزی - تغذیه - وضعیت جاده‌ها - وسایل ارتباط جمعی

نکته: توانایی پاسخگویی به تجربیات گوناگون با انعطاف‌پذیری و داشتن هدفی مشخص کدام بعد سلامتی ← بعد روحی (اسفند ۹۷)

فصل ۱۱: مطالعات اپیدمیولوژیک

مطالعات

- تعریف: بررسی وضعیت شیوع بیماری، ویژگی‌های عامل بیماری‌زا، افراد و گروه‌های درگیر و عوامل محیطی مرتبط
- توصیفی
- انواع مطالعات توصیفی
- مقطعی (cross-sectional studies)
- ساده‌ترین شکل بررسی‌های مشاهده‌ای
 - غالباً به صورت پرسش‌نامه یا معاینه یا پژوهش هستند.
 - برای مثال در رابطه با پرفشاری خون با گردآوری اطلاعات می‌توان تعیین کرد که شیوع پرفشاری با بعضی متغیرها تا چه اندازه ارتباط دارد.
- طولی (longitudinal)
- تعریف: مطالعات مقطعی را به یک عکس فوری و مطالعات طولی را به یک فیلم سینمایی تشبیه می‌کنند.
 - بررسی سیر بیماری و پیامدهای آینده آن
 - شناسایی عوامل خطر بیماری
 - یافتن میزان بروز موارد جدید بیماری در جامعه
- تعریف: به علت رخدادها، علیت و سبب‌شناسی و تأثیر عوامل خطرزا می‌پردازد (اسفند ۹۶)
- تحلیلی
- انواع — شاهدی - موردی (case-control)
- مطالعه‌ی گذشته‌نگر هم می‌نامند.
 - بررسی از معلول (نتیجه) به سمت علت انجام می‌شود (اسفند ۹۷)
- انواع — هم‌گروهی (cohort)
- مطالعه‌ی آینده‌نگر هم نامیده می‌شوند.
 - یک راهکار قوی برای تعیین بروز و بررسی علل بالقوه یک حالت است.
 - مستلزم پیگیری گروه‌های افراد در طول زمان است.
- مطالعات بالینی (تجربه‌ای): مشابه مطالعه‌ی هم‌گروهی هستند فقط شرایط اجرای بررسی تحت کنترل مستقیم پژوهشگر است.

بررسی شاهدی موردی	بررسی هم‌گروهی
ارائه به سوی علت پیش می‌رود	از علت به سوی اثر پیش می‌رود
آغاز آن با بیماری است	آغاز آن با مردم مواجهه یافته یا عامل خطر است
تعداد کمتر افراد شرکت دارند	تعداد بیشتری افراد شرکت دارند
نتایج زودتر به دست می‌آیند	دوره‌ی پیگیری طولانی است

نکات

- کاهش آلودگی نشرها از طریق محدود کردن دود اتومبیل‌ها و... ← اول (شهریور ۹۵)
- هر موردی که در آن هدف حذف عامل خطرزا باشد ← پیشگیری سطح اول مورد نظر است.
- مثال پیشگیری ثانویه ← استفاده از فلوراید و یا فیشورسیلنت برای متوقف ساختن یک ضایعه‌ی پوسیدگی اولیه
- ← کلیدواژه‌ی پیشگیری ثانویه ← درمان (اسفند ۹۷)

سؤالات برگزیده انواع سطوح پیشگیری

۱- آموزش بهداشت فردی، مبارزه با آلودگی آب و تشخیص مقدماتی یک بیماری به ترتیب مثال‌هایی هستند از:

(دندانپزشکی شهریور ۹۷ - میان دوره‌ی کشوری)

- الف) پیشگیری نخستین، پیشگیری سطح اول، پیشگیری سطح دوم
 - ب) پیشگیری نخستین، پیشگیری نخستین، پیشگیری سطح اول
 - ج) پیشگیری سطح اول، پیشگیری سطح اول، پیشگیری سطح دوم
 - د) پیشگیری سطح اول، پیشگیری سطح دوم، پیشگیری سطح دوم
- پاسخ: مراجعه به سطوح پیشگیری: آموزش همیشه در مرحله‌ی نخستین مطرح می‌شود.

پاسخ: الف)

۲- انجام واکسیناسیون هیپاتیت B در جامعه جزء کدامیک از سطوح پیشگیری است؟

(دندانپزشکی شهریور ۹۵ - قطب شمال)

- الف) نخستین
 - ب) اول
 - ج) دوم
 - د) سوم
- پاسخ: اقداماتی که بیش از شروع بیماری انجام می‌شوند سطح اول محسوب می‌شوند. واکسیناسیون جزو این اقدامات می‌باشد.

پاسخ: ب)

۳- کدامیک از موارد زیر در مورد پیشگیری نخستین صحیح است؟

(دندانپزشکی اسفند ۹۶ - قطب تهران)

- الف) پیشگیری از بیماری با کنترل عوارض است.
- ب) بیشتر کوشش‌ها معطوف به کودکان است.
- ج) کشف زودهنگام بیماری قبل از بروز علائم است.
- د) بیشتر متکی بر کاهش پیشرفت بیماری است.

پاسخ: چون در سطح نخستین بیش از آموزش مطرح است بیشتر کوشش‌ها معطوف به کودکان هستند.

پاسخ: ب)

۴- سیاست و برنامه‌ریزی بهداشتی باید متوجه تقویت کدام سطح مراقبتی باشد؟

(دندانپزشکی شهریور ۹۵ - قطب همدان)

- الف) سطح مقدماتی
 - ب) سطح اول پیشگیری
 - ج) سطح دوم پیشگیری
 - د) سطح سوم پیشگیری
- پاسخ: پیشگیری اولیه رویکردی جامع دارد و سیاست‌گذاری‌ها را شامل می‌شود.

پاسخ: ب)

۵- کدامیک از موارد ذیل از معایب راهبرد جمعیتی پیشگیری سطح اول است؟

(دندانپزشکی شهریور ۹۵ - قطب آزار)

- الف) عدم انگیزه‌ی پزشکی
- ب) فایده‌ی کم برای افراد

سؤال تثبیتی سلامت دهان و جامعه

فصل ۱

(دندانپزشکی - اسفند ۱۴۰۱)

۱- بزرگترین تغییر در مفهوم «سلامت» در سالیان اخیر چه بوده است؟

الف) تمرکز از نبود بیماری به مفهومی که ابعاد مختلفی دارد

ب) از رویکرد پزشک محور به رویکرد بیمار محور

ج) از رویکرد تغییرات جسمی به رویکرد تغییرات عملکرد اجتماعی

د) از مفهوم تغییرات علایم و نشانه‌ها به مفهوم عینی

(دندانپزشکی - شهریور ۱۴۰۲)

۲- سلامت (HEALTH) مفهومی

الف) ایستا عینی (ب) ایستا و ذهنی (ج) پویا و عینی (د) پویا و ذهنی

(شهریور ۹۸)

۳- کدام یک از دو مورد زیر به تعریف اولیه سازمان جهانی بهداشت از سلامت در سال ۱۹۴۸ اضافه شد؟

الف) ابعاد سلامت احساسی و معنوی (ب) ابعاد سلامت جسمی و روانی

ج) ابعاد سلامت احساسی و روانی (د) ابعاد سلامت جسمی و معنوی

(اسفند ۹۷)

۴- کدام یک از نشانگرهای زیر نشانگر انتخاب شده برای نظارت بر روند پیشرفت به سوی بهداشت برای همه است؟

الف) مرگ و میر نسبی (ب) مرگ و میر مربوط به بیماری خاص

ج) سال‌های زندگی تطبیق داده شده با ناتوانی (د) شاخص سالیوان

(شهریور ۹۶)

۵- کدام یک از موارد زیر تعریف مطالعات کارآزمایی بالینی است؟

الف) جمع‌بندی خلاصه تحقیقات قبلی (ب) بررسی وضعیت یک بیماری در مقطع زمانی خاص

ج) ارزیابی اثرات درمانی یک مداخله (د) بررسی دقیق یک مورد کمیاب

(دندانپزشکی - شهریور ۱۴۰۳)

۶- در رابطه با ابعاد تندرستی، گزینه صحیح را مشخص کنید:

الف) بعد اجتماعی یعنی وضعیت تعادل بین فرد محیط اطراف

ج) بعد عاطفی یعنی جستجوی معنا و هدف زندگی

۷- همه موارد زیر ابعاد کیفیت زندگی می‌باشد، بجز:

(دندانپزشکی - شهریور ۱۴۰۳)

الف) بعد روحی (ب) بعد امید به زندگی (ج) بعد فیزیکی (د) بعد روانی و اجتماعی

سؤال	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
پاسخ	الف	ج	ج	ب	الف	الف	ب

فصل ۲

(دندانپزشکی - شهریور ۱۴۰۲)

۱- فلوریداسیون آب آشامیدنی مثالی از کدام رویکرد جلوگیری از پوسیدگی دندان است؟

الف) رویکرد متمرکز بر جمعیت هدف

ب) رویکرد متمرکز بر جمعیت در معرض خطر بالا

ج) رویکرد متمرکز بر کل جمعیت

د) رویکرد متمرکز بر عامل خطر مشترک

سؤال	۱
پاسخ	ج

(ب) اختلال شخصیت

(د) سوءظن شدید و هذیان

(الف) روان گسیختگی

(ج) افسردگی - سرخوشی

(دندانپزشکی شورپور ۹۴ - قطب تهران)

۴- کدام عبارت در مورد پیشگیری از بیماری های روانی صحیح است؟

(الف) پیشگیری ثالثیه یعنی پیشگیری از تداوم تداخلات اختلالات روانی مزمن

(ب) پیشگیری اولیه یعنی جلوگیری از عوارض اختلالات روانی در افراد جامعه

(ج) پیشگیری ثانویه یعنی پیشگیری از تداوم اختلالات روانی مزمن

(د) پیشگیری ثانویه یعنی مقاوم نمودن افراد جامعه در برابر اختلالات روانی

۵- کدامیک نشان دهنده اهمیت مشارکت پزشکان عمومی در برنامه های کشوری بهداشت روان است؟ (پزشکی شورپور ۹۷ - قطب زنجان)

(الف) پزشکان عمومی آموزش های کافی برای مداخلات روان پزشکی دریافت می کنند.

(ب) پزشکان عمومی مشکلات روان پزشکی را به خوبی تشخیص می دهند.

(ج) پزشکان عمومی به خوبی افراد دارای اختلال روان پزشکی را درمان می کنند.

(د) معمولاً بیماران با اختلال روان پزشکی با شکایات جسمی به پزشکان عمومی مراجعه می کنند.

سؤال	۱	۲	۳	۴	۵
پاسخ	ب	الف	ب	الف	د

فصل ۱۹

۱- ویال های باز شده MMR و BCG اگر چند ساعت پس از آماده سازی به مصرف نرسد، باید دور ریخته شود؟ (اسفند ۹۷ - کشوری)

(الف) ۳ (ب) ۶ (ج) ۱۲ (د) ۲۴

۲- در برنامه ی کشوری واکسن پنتاوالان در چه زمان هایی تزریق می شود؟ (پزشکی اسفند ۹۶ - قطب زنجان)

(الف) ۲، ۴ و ۶ ماهگی (ب) ۲، ۴ و ۶ ماهگی و ۱/۵ سالگی و ۴ تا ۶ سالگی

(ج) ۱ نوبت - ۱ سالگی (د) صفر، ۲ و ۶ ماهگی

۳- کدامیک از موارد زیر درباره ی بیماری هپاتیت صحیح است؟ (دندانپزشکی شورپور ۹۷ - قطب اصفهان)

(الف) سیر طبیعی هپاتیت B ارتباط مستقیمی با سن ابتلا به این عفونت دارد.

(ب) بسیاری از افراد با سابقه ی ابتلا به هپاتیت A ناقل مزمن محسوب می شوند.

(ج) سیر عفونت ناشی از ویروس هپاتیت B در شیرخواران معمولاً به صورت حاد است.

(د) ویروس هپاتیت A به عنوان مهم ترین علت سیروز کبدی شناخته شده است.

۴- در سیر طبیعی بیماری هپاتیت A، شدت و دوره آن نسبت به هپاتیت B به ترتیب چگونه است؟

(الف) شدت برابر - دوره کوتاه تر (ب) شدت بیشتر - دوره کوتاه تر

(ج) شدت کمتر - دوره کوتاه تر (د) شدت برابر - دوره بلندتر

۵- کدام گزینه به منظور پیشگیری از بیماری هپاتیت B توسط دندان پزشک پس از فرو رفتن سوزن به دست وی در هنگام کار با

فرد مشکوک صحیح است؟ (دندانپزشکی شورپور ۹۴ - قطب شمال)

(الف) بررسی تیتراژ آنتی بادی و در صورت بالاتر بودن از ۱۰ واحد بین المللی و داشتن سابقه ی واکسیناسیون، اقدامی لازم نیست.

(ب) فوراً لازم است یک دوره ی واکسیناسیون مجدد در سه نوبت بر علیه بیماری هپاتیت B انجام شود.